

(Dike ter hvaljen'ja presvetoj Juditi,
 smina nje stvoren'ja hoću govoriti:
 zato ću moliti, Bože, tvoju svitlost,
 ne htij mi kratiti u tom punu milost.)

Prevedeni su i svi prozni tekstovi, koji čine integralni dio *Judite*: posveta don Dujmu Balistriliću, *Istorija sva na kratko*, pregled sadržaja po pjevanjima te marginalne bilješke uz stihove (ovdje tiskane na kraju epa). Dr. Lőkös knjigu je opskrbio popratnim aparatom uobičajenim u ovakvim izdanjima: predgovorom (pod zvučnim naslovom *Homo et poeta eruditus Dalmatiae: Marcus Marulus Spalatensis sive Marko Marulić*), vlastitim objasnidbenim bilješkama i prevoditeljskom napomenom.

Knjigu je, u lijepoj opremi, tiskao budimpeštanski nakladnik *Eötvös József Könyvkiadó*, u nizu posvećenu književnim klasicima. Zapaziti je podatak, nipošto beznačajan u razmišljanju o obnovljenoj europskoj recepciji Marulićeva opusa, da su u tom nizu, među inima, dosad objavljeni: Vergilije, Dante, Ariosto, Tasso, Gustavo Adolfo Becquér, Francisco de Quevedo, Ugo Foscolo, Leopardi, Carducci, Montale...

Prijevod dr. Istvána Lőkösa vrijedan je prinos hrvatsko–mađarskim vezama uopće, ali je naročito dobro došao kao prilog težnji da se s Marulićem i *Juditom*, uoči njihovih velikih obljetnica, upozna što širi europski kulturni krug. Uz spomenute prijevode na engleski, mađarski, talijanski, francuski i španjolski, nadati se je da ćemo uskoro dočekati i njemački te koji slavenski prijevod spjeva. Nema dvojbe: učestale pojave u javnosti i mijene jezičnoga ruha pogoduju *Juditi*, svjedoče ne samo o njezinoj otpornosti na vrijeme, nego upravo o svojevrsnu pomlađivanju i obnovi. A i tom se mladolikošću, također, potvrđuje njezin status klasičnoga djela hrvatske, mogli bismo već kazati i europske, književnosti.

Bratislav Lučin

CULTURES ET FOI / CULTURES AND FAITH / CULTURAS Y FE, VII–1, 1999, Pontificium Consilium de Cultura, Città del Vaticano (80 str.)

Tromjesečnik Papinskoga vijeća za kulturu *Kulture i vjera* (tekstove objavljuje na francuskom, engleskom i španjolskom jeziku) u najnovijem broju opširno (str. 53–56) izvješćuje o simpoziju posvećenom Marku Maruliću, koji je održan potkraj studenoga prošle godine na Papinskom sveučilištu Gregoriana. Stručni prikaz međunarodnoga znanstvenog skupa napisao je podtajnik Vijeća pater Pasquale Jacobone. Katolički mediji u Hrvatskoj skup o Maruliću tek su zabilježili, periodici pak ni to, dok je vatikanski časopis u rubrici »Symposia« donio sadržajan osvrt o temama i sudionicima trodnevnoga zasjedanja. Recenzent ističe u uvodu važnost i znakovitost Marulićeve pojave u okviru kršćanskoga humanizma sa stajališta autentične duhovnosti. Prenosi brzojav, koji je u ime Ivana Pavla II. uputio državni tajnik Angelo Sodano, pozdravljajući simpozij u perspektivi gesla pod kojim je

održan: »Marko Marulić, hrvatski pjesnik i katolički humanist, prijedlog za Europu trećeg tisućljeća«. Uočava da su se oko te teme okupili ne samo znanstvenici iz Hrvatske, već i s dvaju rimskih sveučilišta (Gregoriana i La Sapienza), koji su stručno i mjerodavno referirali sa svojih specijalističkih polazišta o višeslojnim značajkama i pojavnostima u opusu velikoga pisca. Navodeći redom naslove izlaganja, citirajući proslovnu riječ kardinala Paula Pouparda i završnu nadbiskupa Josipa Bozanića, auktor članka zamjećuje brojnu nazočnost Hrvata iz Rima te dojmljivu razinu skupa u stručnome i interpretativnom pogledu.

Poznato je da simpoziji na Gregoriana imaju visoke zahtjeve i mjerila, ovaj o Maruliću, sudeći po izraženim sudovima, nije nipošto iznevjerio, štoviše nadmašio je očekivanja. Jasna potvrda stigla nam je iz službenoga glasila Papinskoga vijeća za kulturu. Pater Jacobone naznačuje također da će Marulić zahvaljujući ovakvim predstavljajima sve više privlačiti pozornost izvan Hrvatske, kao reprezentativna ličnost prošle i sadašnje europske kulture. U sažetku prikaza Marulića se tumači kao pobudan primjer u budućem vremenu: »Laik, humanist, moralist i svjedok istinske i duboke duhovnosti, uzor je postignutog čovjeka djelotvornika onoga kršćanskoga punog humanizma, koji je najsuvremeniji i najhitniji prijedlog što ga Crkva može ponuditi čovjeku trećeg tisućljeća.« (str. 80)

Smijem li pripomenuti, skup na Gregoriana od 26. do 29. studenoga 1998. ukazao je na mnogo veću poticajnost Marulićeve pobožne i duhovne literature, nego se ona predmnijevala u današnjemu kritičkomu i izbirljivom vremenu. Čini se da su do tih spoznaja prije došli inozemni motritelji negoli naši teolozi i srodni stručnjaci, koji su se prema toj literaturi dosta ravnodušno odnosili. Nadati se zaokretu. Da Marulić može biti izazovom jednomu mladom i senzibilnom bogoslovcu u postmodernom ozračju, pokazuje upravo pisac rečene recenzije don Pasquale Jacobone. Govoreći u Splitu na nastavku simpozija na Gregoriana za ovotrovanjskih Marulićevih dana, prenoseći pozdrave predsjednika Papinskoga vijeća kardinala Pouparda, on je svoje slovo proširio izabravši jedan ulomak iz *Evangelistara*, gdje splitski humanist razlaže krepost mira, kao stručnu marulološku temu. Na taj način popunio je raspored znanstvenoga skupa u Splitu, budući da su izostali prilozi hrvatskih teologa.

U publici nismo zamijetili tijekom održavanja skupa ni neku veću prisutnost kleričkog podmlatka ni zanimanje splitskih katoličkih publicista. Dodirujem to pitanje, dakako, isključivo s aspekta recepcije Marulićevih tekstova i trajnosti njegove pisane riječi, podsjećajući i da dio njegova nabožnoga opusa još nije prošao ni kroz primarnu kritičku obradbu.

Na kraju spominjem da tromjesečnik *Kulture i vjera* počinje rubrikom »Documenta«, izvadcima iz Papinih govora, a na prvom je mjestu ulomak iz Papine homilije na Žnjanu (4. listopada 1998.) o novoj evangelizaciji u novom tisućljeću. Na splitskom Žnjanu Marko Marulić je posjedovao obradiva polja, a Ivan Pavao II. s tog je mjesta uputio svijetu poruku za duhovno djelovanje u kojem se, kako vidimo, preporučuju i njegovi tekstovi.

Mirko Tomasović